

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84515,Kitajewski-Adam-Maksymilian.html>
2022-10-06, 13:44

Kitajewski Adam Maksymilian

KITAJEWSKI Adam Maksymilian (24 XII 1789, Warszawa – 4 VII 1837, tamże), chemik. Syn kuchmistrza na jednym z dworów magnackich. Matka K. miała na imię Elżbieta.

Początkowo K. pobierał edukację w domu, w 1800 wstąpił zaś do gimnazjum pijarów w Warszawie (ukończył je w 1805). Następnie przez 4 lata był praktykantem aptekarskim. W 1809 wyjechał do Berlina, gdzie początkowo uczył się w Kolegium Medyczno-Chirurgicznym, a następnie podjął studia przyrodnicze na wydziale filozoficznym uniwersytetu w tym mieście (gdzie słuchał m.in. wykładów M.H. Klaprotha). Po 2 latach studiów w Niemczech udał się do Paryża w celu kontynuacji nauki (piechotą z Berlina). W stolicy Francji pobierał nauki w pracowni L. Vaquelina w Muzeum Historii Naturalnej i prowadził eksperymenty pod kierunkiem M. Chevreula. Uczęszczał także na zajęcia z nauk przyrodniczych – głównie z chemii i z fizyki – na Sorbonie (u J. Gay-Lussaca) oraz w Collège de France (u L.J. Thénarda). W czasie ferii K. wędrował piechotą po francuskiej prowincji, m.in. po departamentach Seine, Loiret oraz Côte-d’Or. W drodze powrotnej do Warszawy podróżował przez Szwajcarię, Bawarię i Austrię.

W 1814 otrzymał posadę nauczyciela w Liceum Warszawskim, gdzie prowadził zajęcia z chemii, fizyki, mineralogii oraz zoologii bezkręgowców. W tymże roku został profesorem tego liceum (funkcję tę pełnił do 1818). W 1817 został zastępcą profesora na UW, w 1818 zaś – profesorem; objął kierownictwo Katedry Chemii Ogólnej (K. pracował na uniwersytecie do zamknięcia uczelni w 1831). Prowadził też zajęcia na wydziałach filozoficznym i lekarskim. W 1824 uzyskał doktorat. W 1829–31 K. był dziekanem wydziału filozoficznego, wykładał także w Szkole Szczególnej Leśnictwa, pierwszej wyższej uczelni leśnej na ziemiach polskich (był tam zatrudniony od 1818) oraz – na krótko

przed wybuchem powstania listopadowego – w wojskowej Szkole Aplikacyjnej Artylerii i Inżynierów. W 1825–26 przebywał na wyjeździe naukowym w Wielkiej Brytanii.

K. w 1815 został członkiem przybranym TWPN, w 1821 zaś otrzymał nominację na członka czynnego. Prawie wszystkie wyniki swoich prac referował na posiedzeniach tej instytucji.

Zainteresowania badawcze K. dotyczyły głównie zagadnień farbiarstwa, przede wszystkim wykorzystania czerwca polskiego (*Porphyrophora polonica*), owada będącego źródłem czerwonego barwnika – koszenili (głównym składnikiem koszenili jest kwas karminowy) – stosowanego w Europie od średniowiecza do poł. XIX w. Polska była przez kilka stuleci eksporterem koszenili na całą Europę.

K. wykonywał także analizy leczniczych wód mineralnych (m.in. z Ciechocinka, Buska i Goździkowa) oraz bogatych w żelazo wód warszawskich. Prowadził również prace nad metodami konserwacji żywności przez kiszenie oraz badania z dziedziny młeczarstwa i browarnictwa. Istotnym ograniczeniem możliwości jego pracy naukowej było skromne urządzenie pracowni chemicznej (korzystał jedynie z laboratorium liceum, wspólnego dla tej szkoły oraz uniwersytetu).

Do uczniów K. należeli m.in.: J. Bełza, A. Hann, J. Koncewicz, A. Radwański, T. Rybicki oraz S. Zdzitowiecki.

K. założył i redagował czasopismo „Sławianin. Tygodnik dla Rzemiosł, Rolnictwa, Handlu, Domowego Gospodarstwa i dla Potrzeb Praktycznego Życia w Ogólności”, które ukazywało się w 1829–30.

K. został m.in. odznaczony Orderem Świętego Stanisława IV klasy.

PSB (Z. Kosiek); SBTP (Z. Wielogórski).

T. Kalusiński: *Zakład chemiczny pierwszego Uniwersytetu Warszawskiego 1816–1832*, „Chemik” 1961, nr 5; W. Lampe:

Zarys historii chemii w Polsce, Kraków 1948; W. Leppert: *Rys rozwoju chemii w Polsce do roku 1830*, Warszawa 1917; H. Lichocka: *Historia poszukiwania leku w roślinach w Polsce 1800–1856*, Warszawa 2002.

Iwona Arabas

[Poprzedni](#)
[Następny](#)